

Något om moderat ödmjukhet

Socialdemokraterna har en svår uppgift att försöka revidera sina 1800-tals föreställningar och möta framtiden. Kommunismens kollaps berövade dem den ideologiska klangbotten som också var den reformistiska grenens. Marx är ute och J.S Mill och Adam Smith är inne. Den marknadsekonomiska liberalismen har tolkningsföreträdare. Hur det är med Burke, konservatismens fader, återstår att se. Kommunitärerna, den konservativa rörelse som bjuder motstånd mot nyliberaler och extrem marknads-tilltro, ger förnyad aktualitet åt klassiskt konservativt tänkande. För många framstår en liberalism på det ekonomiska livets område som förenas med ett fasthållande av traditionella värden, som familj, moral och enskilt ansvarstagande, i den "lilla världen" som en ganska tilltalande blandning. "Samhället" betyder inte längre "staten", inte ens för alla socialdemokrater.

Även om klasskampen i dess marxistiska tappning får betraktas som avslutad med den ekonomiska liberalismens seger, är 1800-talets idévärld ett av de största hindren för det liberalt/konservativa stora genombrottet i svenskt politiskt liv. En betydande majoritet väljer alltså att

sätta sin lit till företrädare för röda eller gröna socialister. Förhållandet kan sammanfattas också i orden trovärdighet eller förtroende. För tre generationer sedan stod kampen om demokratin och rösträtten i förgrunden i det politiska livet. Den matchen vann vänstern (socialdemokrater och liberaler) mot högern. När nu högern i sin moderna och moderata tappning skall utnyttja segern på det ekonomiska området innebär förlusten i demokratimatchen ett trovärdighets- eller förtroendeunderskott. Moderaterna är inget överklassparti. Partiet har den största andelen LO-anslutna efter socialdemokraterna; 30,5 procent av väljarkåren, som nåtts i någon opinionsmätning under våren, rymmer givetvis personer från alla livets skiften osv.

Tre generationer är dock en relativt kort tid. För många som gjort klassresan till den medelklass, som en överväldigande del av alla svenskar numera tillhör, är det levande minnet av bolagshöger, rösträttsmotstånd och sociala orättvisor – förstärkt av en illvillig politisk svartmålning och "68-analys" – tillräckligt starkt för att hindra ett ställningstagande för det parti som nolens volens förknippas med ett sämre och fattigare samhälle. Vad hjälper det att Jarl Hjalmarsons varning

på 50-talet besannats, om misstron mot partiets ambitioner alltså är tillräckligt stora för att mentalt blockera?

Lösningen ligger inte i att överge grunddragen i kombinationen liberal ekonomism och konservativ "civilism" eller att i missriktat populistiskt nit förflocka budskapet eller klä Carl Bildt i blåställ. Men på motsvarande sätt som socialdemokrater avkrävs räkenskap för sitt förflutna bör trovärdigheten kunna stärkas och den mentala blockeringen brytas, om vi moderater tydligare erkänner att även vi bär på ett 1800-tals arv som inte i alla delar innehöll de rätta lösningarna; den graderade rösträtten kan så kvittas mot planhushållning och fondsocialism.

Skall en majoritet övertygas om att de moderata idéerna har störst hållbarhet inför framtiden, krävs alltså en ödmjukhet på vår kant inför det ideologiska arvet och en respekt för meningsmotståndarnas skepsis. Om man inte är determinist förstås, då är det bara att vänta och se.

Krister Thelin
Lund

Tänk litet mera

I SvT 2/96 har Inge Garstedt och Anders Ydstedt gett sin vision av öppnare arbetsformer inom moderata samlingspartiet. Avsikten är god, men resultatet undermåligt. Jag har framförallt två invändningar:

Den första och allvarligaste gäller deras önskemål att partiet har en liten central kärna av gemensamt tankegods istället för en massa svar på frågor som väljarna kanske inte är intresserade av. Gärna det, men inte "För oss moderater skulle det kunna vara att människor skall få bestämma mer över sig själva och att denna frihet skall skyddas av lagar."

Om detta vore partiets enda ideologiska budskap skulle jag lämna det parti jag tillhört i 50 år. Lyckligtvis förefaller risken att Garstedt/Ydstedt skulle få något större gehör vara begränsad. I samma nummer av SvT inbjuder Per Unckel till en debatt om det

moderata programarbetet inför 2000-talet, där en av utgångspunkterna är: "en samhällsstruktur som är rörlig och individuell, men likväldig, och samtidigt, trygg och solidarisk."

Den andra punkten jag har invändningar mot gäller metoden att få fram alternativa lösningar genom diskussion på öppna möten, där jag är rädd att Garstedt/Ydstedt inte tänkt tanken till slut. Det är sannolikt att det även inom Malmö stad kan finnas olika uppfattningar i olika stadsdelar. Om Malmö kommunfullmäktige bestod av ledamöter som var och en hade sitt program från sitt valdistrikt skulle det förmodligen bli svårt att få några beslut fattade. Så länge vi har ett parlamentariskt system krävs majoritet för beslut, och oavsett hur lockande ett program är lär väljarna förvänta sig att det kan genomföras.

Svårigheterna blir ännu större på riksplanet, där risken är uppenbar att frågor avhandlas som föga intresserar den vanlige väljaren. Jag ser naturligtvis gärna en så öppen diskussion som möjligt om olika frågor, innan partiet

tar ställning, men någonstans måste en samordning ske och ett program för de (för väljarna) väsentliga frågorna utformas, om vi skall kunna övertyga väljarna att vi inte bara har ett bra förslag, utan också har en möjlighet att genomföra dem.

Ansatsen var god, men gör ett nytt försök.

Kurt Danieli
Järfälla

Även ett öppet parti kräver kunskap

Inge Garstedt och Anders Ydstedt, båda i ledningen för malmömoderaterna, skriver i Svensk Tidskrift 2/96 om behovet av att moderaterna blir ett öppet parti och om hur man kan arbeta i nya och lösare arbetsformer än tidigare.

Ett drag av populism har dock smugit sig in i deras argumentation. Partiet är "tjänstemannastyrt", producerar alltför många, långa rapporter och faktablad. Nej, låt oss bli en färgpalett av åsikter istället. Miljöpartiet lyfts fram som ett föredöme, åtminstone som exempel. För att komma fram till

denna bild av partiet, ger de ett karikatyrartat porträtt av den moderate politikern. Eller är det av politikern överhuvud taget? Jag har aldrig träffat denna bokstavstroende, osjälvständiga folkvalde, som rabblar innehållet ur den senaste rapporten. Kanske har jag för sällan besökt Malmö?

De folkvalda jag träffar är både kunniga och självständiga. De driver inte som rön i vinden av partiorganisationens eller "tjänstemännens" nycker. Ibland går de istället sina egna vägar. Och det är ju utmärkt – men inte alltid uppskattat av alla. Björn von der Esch-affären tål att fundera över ur mer än en aspekt.

En öppen diskussion utifrån en liten ideologisk kärna – för det är ju vad Garstedt och Ydstedt efterlyser – kräver också att man diskuterar utifrån en bas av gemensamma kunskaper och har någorlunda samstämmiga problemformuleringar. Våra problem med en del andra partier i debatten just nu bottenar ju i att vi överhuvudtaget inte diskuterar samma problem. Tyvärr börjar även det politi-

ska livet präglas av att Sverige fått en jämförelsevis obildad medelklass. Det bottenar naturligtvis i utbildningsväsendets fortgående utarmning. Det politiska samtalet är präglat av många opinionskast och av populism. Förvisso finns det många kvalificerade kanaler, men deras genomslag för väljarströmmarna är relativt begränsat.

Garstedts och Ydstedts modell förefaller mig innebära en ytterligare avintellektualisering av politiken till förmån för medialt gångbart tyckande. Fler färger på modellen, ropar de. Ja, men sen då?

Moderaternas roll är istället att sätta den kvalificerade och kunskapsbaserade diskussionen i centrum. Det innebär en del inte alldeles problemfritt avståndstagande från flum á la miljöpartiet. Låt oss därför ära faktabladet, fler och bättre, snarare än färre!

Tyrgils Saxlund
Stockholm

